

اخلاق

امیر عیروف و نوح ابمنکر

مهدی فصیحی، حجت الله آزاد و
محمد رضا کریمی

انتشارات اخلاق و تربیت
مجلس شورای اسلامی، تهران، خیابان ولیعصر، پلاک ۱۰۰

سال ۱۴۰۱

سر شناسه	فصیحی، مهدی، ۱۳۵۶-
عنوان و نام پدیدآور	اخلاق امر به معروف و نهی از منکر / مهدی فصیحی، حجت الله آزاد و محمدرضا کریمی
مشخصات نشر	قم: مؤسسه فرهنگی هنری اخلاق و تربیت نبوی قم، انتشارات اخلاق و تربیت، ۱۴۰۱.
مشخصات ظاهری	قطع رقعی - ۱۲۸ ص.
شابک	۹۷۸ - ۶۲۲ - ۹۲۶۸۱ - ۱ - ۷
وضعیت فهرست نویسی	فایپا
موضوع	امر به معروف و نهی از منکر
موضوع	*Enjoining what is good and prohibiting what is evil:
موضوع	امر به معروف و نهی از منکر- احادیث
موضوع	Hadiths-- *Enjoining what is good and prohibiting what is evil:
موضوع	امر به معروف و نهی از منکر- جنبه‌های اجتماعی
موضوع	Social aspects-- *Enjoining what is good and prohibiting what is evil:
شناسه افزوده	آزاد، حجت الله، ۱۳۵۴-
شناسه افزوده	کریمی، محمدرضا، ۱۳۵۳-
رده بندی کنگره	BPI۹۶/۶
رده بندی دیویی	۲۹۷/۳۷۷۵
شماره کتابشناسی ملی	۸۹۶۷۷۵۰
اطلاعات رکورد کتابشناسی	فایپا

انشارات اطلاق تربیت
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی

اخلاق امر به معروف و نهی از منکر

مؤلف: مهدی فصیحی، حجت الله آزاد و محمدرضا کریمی

ناشر: انتشارات اخلاق و تربیت

صفحه‌آرا: علی اخروی

نوبت چاپ: اول / ۱۴۰۱

شمارگان: ۱۰۰ نسخه

شماره مسلسل انتشار: ۱۲

شماره مسلسل چاپ اول: ۱۱

تمامی حقوق نشر مکتوب و الکترونیک اثر متعلق به ناشر است.

قم، بلوار شهید صدوقی، خیابان شهید شهبازی، پلاک ۱۳

مؤسسه آموزش عالی اخلاق و تربیت

تلفن: ۰۲۵-۳۲۹۳۵۰۷۸ داخلی ۱۶۳

همراه: ۰۹۹۴۱۸۷۷۲۷

فهرست مطالب

پیش‌گفتار	۹
مقدمه	۱۱
امر به معروف و نهی از منکر از منظر اخلاق اجتماعی	۱۳
ضرورت ارائه تبیین اخلاقی از امر به معروف و نهی از منکر	۱۵
روش و رویکرد این اثر	۱۸
ساختار کتاب	۲۰

فصل اول

امر به معروف و گفتمان اخلاق اسلامی

امر به معروف و نهی از منکر و ارتباط آن با فلسفه اخلاق	۲۴
اخلاق توصیفی و امر به معروف و نهی از منکر	۲۶

- ۲۸.....فرا اخلاق و امر به معروف و نهی از منکر
- ۳۰.....امر به معروف و اخلاق کاربردی و حرفه‌ای
- ۳۲.....اخلاق هنجاری و امر به معروف و نهی از منکر
- ۳۴.....ارائه طرحی کلی و فراگیر از معیارهای عمومی الزام و ارزش اخلاقی ...
- ۳۵.....تعیین مصادیق خوبی و بدی و درستی و نادرستی
- ۳۵.....اقسام نظریات اخلاق هنجاری
- ۳۹.....گفتمان اخلاق اسلامی، گفتمان کمال و سعادت
- ۴۶.....شکوفایی همه جانبه انسان و امر به معروف و نهی از منکر

فصل دوم

امر به معروف و احساس مسئولیت اخلاقی

- ۵۳.....فضیلت مسئولیت اخلاقی
- ۶۲.....احساس گناه، نشانه فضیلت مسئولیت اخلاقی
- ۶۳.....ترک امر به معروف و مسئولیت اخلاقی
- ۶۸.....مسئولیت اخلاقی و غیر اخلاقی
- ۷۰.....مسئولیت اخلاقی و لزوم جلوگیری از معصیت
- ۷۲.....مسئولیت فعال و منفعل (پاسخگویی و سزاوار سرزنش بودن)
- ۷۳.....اقسام مسئولیت اخلاقی
- ۷۶.....مسئولیت شخصی و گروهی
- ۷۷.....شرایط مسئولیت اخلاقی
- ۷۷.....۱. اختیار و آزادی
- ۸۰.....۲. قدرت یا امکان تحصیل آن

۳. آگاهی یا امکان تحصیل آن ۸۱
- قلمرو مسئولیت اخلاقی ۸۱
- مراتب مسئولیت اخلاقی ۸۲

فصل سوم

الگوی عملی امر به معروف و نهی از منکر

از منظر روان‌شناسی اخلاق

- روان‌شناسی اخلاقی امر به معروف و نهی از منکر ۸۶
- امر به معروف، شناخت و بصیرت اخلاقی ۸۹
- امر به معروف و قضاوت اخلاقی ۹۰
- حساسیت اخلاقی و امر به معروف و نهی از منکر ۹۲
- امر به معروف و انگیزش اخلاقی ۹۳
- عوامل و منابع انگیزش اخلاقی ۹۶
- عوامل و منابع انگیزش اخلاقی امر به معروف و نهی از منکر از منظر قرآن کریم ۱۰۰
- عامل اول: جلب رحمت الهی ۱۰۱
- منبع انگیزش اخلاقی «دوست داشتن محبت» ۱۰۳
- عامل دوم: بهترین امت بودن ۱۰۴
- عامل سوم: فلاح و رستگاری ۱۰۵
- عامل چهارم: بشارت بهشت ۱۰۹
- عامل پنجم: در زمره صالحان قرار گرفتن ۱۰۹
- منبع انگیزش اخلاقی «جلب منفعت» ۱۱۰
- مهارت‌های رفتاری-کلامی در امر به معروف و نهی از منکر ۱۱۲

پیش‌گفتار

آموزه‌های اسلامی فرصت زندگی خوب و متعالی را برای انسان‌ها ایجاد کرده است. در طول تاریخ، اسلام شناسان بسیاری در راه تبیین آموزه‌های اسلامی، متناسب با نیازهای جامعه تلاش کردند. با این وجود انقلاب اسلامی، فرصت ویژه‌ای را در اختیار دانشمندان علوم اسلامی قرار داد تا آموزه‌های ناب را از دریای معارف قرآن و اهل بیت علیهم‌السلام استخراج کنند و در اختیار جامعه علمی و عموم مردم قرار دهند. در این راستا یکی از مهم‌ترین عرصه‌ها، تدوین و ترویج علوم انسانی با رویکرد اسلامی است و امروزه بسیاری از دانشمندان و اسلام‌شناسان دغدغه تدوین علوم انسانی با رویکرد اسلامی دارند.

مؤسسه آموزش عالی اخلاق و تربیت بیش از یک دهه است که در راستای توسعه اخلاق و روان‌شناسی و مشاوره با رویکرد اسلامی، فعالیت‌های مستمر آموزشی و پژوهشی دارد. در این بستر، با همت اساتید، پژوهشگران و دانش‌پژوهان، پژوهش‌های بنیادین و کاربردی بسیاری در جهت توسعه اخلاق، روان‌شناسی و مشاوره با رویکرد اسلامی انجام شده است. مؤسسه اخلاق و تربیت در نظر دارد این آثار را به زیور طبع آراسته کند و در اختیار جامعه علمی و عموم مردم قرار دهد.